

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ :
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet : “Hostes adventare audio ; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis ;

.....
Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur ; ephippiorum usus res turpis et iners habetur . Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt , quod ea re, ut arbitrantur, remollescunt homines.

.....
Cum Africānus in Literno esset , complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt , abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu !) virtūtem eius admirātum se venisse.

A1. Να γράψετε στην κόλλα σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις :

Legatos	: την κλητική του ενικού αριθμού
verbis	: την αιτιατική του ίδιου αριθμού
prope	: τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
Vim	: την αφαιρετική του ενικού αριθμού
civitas	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
magistratus	: τη γενική του ενικού αριθμού
necis	: την ονομαστική του ενικού αριθμού
equis	: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
res	: τη δοτική του ενικού αριθμού
turpis	: την αφαιρετική ενικού αριθμού του συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος
ipsum	: τη γενική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
clarā	: το επίρρημα στο συγκριτικό βαθμό
armis	: την ονομαστική του ίδιου αριθμού
eius	: την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

Μονάδες 15

B2. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους :

- remanere** : το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή
- admonet** : το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
- gerit** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
- desiliunt** : το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή
- esset** : το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα
- venērunt** : την αιτιατική γερονδίου
- captum** : το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
- animadvertērunt** : την αφαιρετική του σουπίνου
- abiectis** : το απαρέμφατο ενεστώτα στην ίδια φωνή
- admirātum** : το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα

Μονάδες 10

B2. β. arbitrantur : να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής όλων των χρόνων (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι αναγκαίο).

Μονάδες 5

Γ1. α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων : **tribus, nostri, prope, necis, pedibus, res, salutatum, venisse, Scipiōni, se.**

Μονάδες 10

Γ1. β. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt :
Να μετατρέψετε την παθητική φωνή σε ενεργητική

Μονάδες 2

Γ1. γ. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet :
Να αντικαταστήσετε το ρήμα *iubet* με το ρήμα *imperat* και να γίνουν όλες οι αναγκαίες μετατροπές και να τις δικαιολογήσετε.

Μονάδες 3

Γ2. α. cum se ipsum captum venisse eos existimasset : να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε την εισαγωγή, την έγκλιση και το χρόνο εκφοράς της (μονάδες 3) και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Μονάδες 5

Γ2. β. virtutem eius admiratum : να αποδώσετε το είδη του σκοπού με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Μονάδες 5

Γ2. γ. abiectis armis : να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισαγόμενη με το σύνδεσμο *cum* (ιστορικό – διηγηματικό) και να αιτιολογήσετε την έγκλιση εκφοράς της.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.

Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διατάζει όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν σιτάρι στο στρατόπεδό (τους). Συμβουλεύει τους στρατιώτες (του) με αυτά τα λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι κοντά. Οφείλετε να προσέχετε τη δύναμη των εχθρών·

.....

Κάθε φορά που η χώρα τους κάνει (ή η πολιτεία διεξάγει) πόλεμο, εκλέγουν άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδάνε από τα άλογά τους και πολεμάνε πεζοί: η χρήση της σέλας θεωρείται ντροπή και μαλθακότητα (ή πράγμα αισχρό και μαλθακό). Δεν επιτρέπουν στους εμπόρους να φέρουν κρασί στη χώρα τους (δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (ή στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους) , γιατί εξαιτίας αυτού του πράγματος, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί.

.....

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, αρκετοί αρχηγοί ληστών τυχαία ήρθαν σ' αυτόν για να τον χαιρετίσουν επίσημα. Τότε ο Σκιπίωνας επειδή νόμισε ότι αυτοί είχαν έρθει για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι φρουρά από δούλους του σπιτιού (οικιακούς). Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού πέταξαν μακριά τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι αυτοί είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του.

.....

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. legate
verba
proxime
vi
civitatum / civitatum
magistratus
nex
equi
rei
turpiore
ipsius
clarius
arma
id

B2.α. remansisti
admoneto
geramini
desiliremus
sunto
veniendum
caperis / capere
animadversu
abici
admireris / admirere

B2.β. ΕΝΣΤ arbitretur
ΠΡΤ arbitretur
ΜΕΛΛ arbitraturus sit
ΠΡΚ arbitratus sit
ΥΠΡΣ arbitratus esset
Σ. ΜΕΛΛ -----

Γ1.α. **tribus** : Αντικείμενο έμμεσο στο ρήμα imperat
nostri : Επιθετικός προσδιορισμός στο speculatores
prope : Επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου
στο esse
necis : Ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική
αντικειμενική στο potestate
pedibus : Αφαιρετική οργανική του τρόπου στο
proeliantur
re : Απλή οργανική αφαιρετική του εξωτερικού
αναγκαστικού αιτίου στο remollescunt

- salutātum** : Αιτιατική του σουπίνου που δηλώνει στο σκοπό της κίνησης λόγω του ρήματος κινήσεως *venerunt*
- venisse** : Αντικείμενο του ρήματος *existimasset*, ειδικό απαρέμφατο
- Scipiōni** : Έμμεσο αντικείμενο του ρήματος *nuntiaverunt*
- se** : Υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου *esse* (ταυτοπροσωπία – Λατινισμός)

Γ1.β. *Vinum mercatores ad se importare non sinunt*

Γ1.γ. *Legatis omnibus frumentum in castra importare imperat*
Το ρήμα *impero* συντάσσεται με δοτική οπότε το *legatos omnes* μετατρέπεται σε πτώση δοτική (**legatis omnibus**).

Γ2.α. Δευτερεύουσα επιρρηματική, αιτιολογική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, επειδή η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα εσωτερικής, λογικής διεργασίας. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική χρόνου υπερσυντελικού (*existimasset*) και εφόσον το ρήμα της κύριας πρότασης είναι ιστορικού χρόνου (*conlocavit*), η δευτερεύουσα πρόταση εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης.

- Γ2.β.**
- Δευτερεύουσα τελική πρόταση : **ut admirarentur virtutem eius**
 - Δευτερεύουσα αναφορική – τελική πρόταση : **qui admirarentur virtutem eius**
 - Αιτιατική σουπίνου : **admiratum virtutem eius**
 - Εμπρόθετο Γερούνδιο :
ad / in admirandum virtutem eius
admirandi virtutem causa / gratia

Γ1.γ. **cum praedones arma abiecissent** : η δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική εκφέρεται με υποτακτική **υπερσυντελικού, abiecissent**, διότι ο διηγηματικός cum αναφέρεται σε διηγήσεις του παρελθόντος, υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση δευτερεύουσας - κύριας και δημιουργεί μία σχέση αιτίου -αιτιατού ανάμεσά τους. Επιπλέον, είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΚΟΣΜΑΣ ΜΠΕΡΔΟΣ

NEA ΠΑΙΔΕΙΑ